

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра загальноправових та політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Гібридні загрози і суспільна безпека

Освітня програма: _____ Політологія _____

Спеціальність: _____ 052 Політологія _____

Галузь знань: _____ 05 Соціальні та поведінкові науки _____

Ступінь вищої освіти: _____ магістерський _____

Затверджено на засіданні кафедри
загальноправових та політичних наук

Протокол №12 від 10 липня 2020 р.

м.Запоріжжя, 2020 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>Гібридні загрози і суспільна безпека</i>
Рівень вищої освіти	<i>другий (магістерський) рівень</i>
Викладач	<i>Волобуєв Владислав Владиславович, кандидат філософських наук, доцент</i>
Контактна інформація викладача	<i>+380(61)7698626 kafedra_zpn@zpn.edu.ua, kafedrazpn@gmail.com</i>
Час і місце проведення навчальної дисципліни	<i>Згідно з розкладом</i>
Обсяг дисципліни	<i>Кількість годин для денної форми – 120; кредитів – 4, розподіл годин (лекції – 14, семінарські – 30, самостійна робота – 76), вид контролю – екзамен</i>
	<i>Кількість годин для заочної форми – 120; кредитів – 4, розподіл годин (лекції – 4, семінарські – 6, самостійна робота – 110), вид контролю – екзамен</i>
Консультації	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
<i>Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення дисципліни «Гібридні загрози і суспільна безпека» базується на знаннях, одержаних при вивченні гуманітарних і соціально-економічних дисциплінах.</i>	
<i>Постреквізити навчальної дисципліни. Здобуті здобувачем вищої освіти знання при вивченні дисципліни «Гібридні загрози і суспільна безпека» є обов'язковими для таких складових подальшого навчання: «Зовнішня політика України», «Основи дипломатичної служби», «Актуальні проблеми міжнародного права», «Онтологія війни і миру», кваліфікаційна дипломна робота.</i>	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<i>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:</i>	
<i><u>загальні компетентності:</u></i>	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</i> • <i>здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.</i> • <i>здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</i> • <i>здатність генерувати нові ідеї (креативність).</i> • <i>вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.</i> • <i>здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</i> 	
<i><u>фахові компетентності:</u></i>	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>знання загальнотеоретичних засад гібридних загроз</i> • <i>знання про понятійно-категоріальний апарат теорії гібридних загроз і суспільної безпеки;</i> • <i>знайомство з вимогами боротьби проти гібридних загроз і забезпечення суспільної безпеки України;</i> • <i>знання сучасних технологій гібридних загроз та засобів і методів суспільної безпеки.</i> • <i>знання засад і засобів ідеологічного аналізу;</i> • <i>розуміння принципів та закономірностей гібридних загроз і суспільної безпеки на тлі світової політики та політики окремих країн та регіонів.</i> • <i>застосування понять, теорій і методів до аналізу гібридних загроз стосовно політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.</i> • <i>здатність використовувати широкий спектр теорій суспільної безпеки, концептів і методів для інтерпретації та змістовного аналізу політики</i> • <i>здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати складні політологічні дослідження гібридних загроз з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу суспільної безпеки.</i> 	
<i><u>результати навчання:</u></i>	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез.</i> • <i>постійно вчитися та оволодівати сучасними професійними знаннями.</i> 	

- проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел.
- знати теорію гібридних загроз і суспільної безпеки, проводити порівняльний ідеологічний аналіз.
- розуміти принципи закономірності гібридних загроз і суспільної безпеки на тлі світової політики та політики окремих країн та регіонів.
- застосовувати відповідні поняття, теорії і методи до аналізу гібридних загроз і суспільної безпеки стосовно політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.
- використовувати сучасні теорії гібридних загроз, концепти та методи суспільної безпеки для інтерпретації та змістовного аналізу гібридних загроз і суспільної безпеки на місцевому, національному та міжнародному рівні.
- фахово виконувати політико-організаційні експертно-аналітичні та консультаційні функції щодо гібридних загроз і суспільної безпеки на національному та міжнародному ринку праці.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Гібридні загрози і суспільна безпека» є формування системи знань та вмінь, необхідних для виконання політико-організаційних експертно-аналітичних та консультаційних функцій щодо гібридних загроз і суспільної безпеки на національному та міжнародному ринку праці, озброєння майбутнього викладача суспільно-політичних дисциплін знаннями та навичками, необхідними для здійснення ефективної роботи з молоддю, навчання визначати гібридних загроз і суспільної безпеки України.

5. Завдання вивчення дисципліни

- вивчення загальнотеоретичних засад гібридних загроз
- вивчення нещодавньої еволюції гібридних загроз та їхній можливий подальший розвиток;
- формування у студентів знань про понятійно-категоріальний апарат теорії гібридних загроз і суспільної безпеки;
- ознайомлення з вимогами боротьби проти гібридних загроз і забезпечення суспільної безпеки України;
- вивчення сучасних технологій гібридних загроз та засобів і методів суспільної безпеки;
- формування вмінь і навичок боротьби проти гібридних загроз і забезпечення суспільної безпеки України, визначення відповідних інституційних механізмів тощо;
- формування самостійного мислення, навичок аналізу гібридних загроз;
- формування відповідного понятійного апарату та вміння ним користуватися;
- поглиблення знань прикладного характеру;
- розвиток загальної політико-ідеологічної культури студента.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Гібридні загрози і суспільна безпека: теорія і досвід ЄС і Східного партнерства.

Тема 1. Міжнародний досвід протидії гібридним загрозам. Поняття гібресії.

Стан досліджень гібридних загроз. Вивчення концепції гібридної війни та гібридних загроз, перегляд їх різних вимірів, характеристик, їх застосування, можливих вразливих місць та кібер-виміру. Гібридні загрози як широкий спектр скоординованих методів та дій, що використовуються ворожими державами та недержавними акторами з метою ураження вразливих демократичних держав та інституцій, не переступаючи межу формального розв'язання військових дій. Дезінформація та пропаганда як складові гібридної війни.

Гібридні загрози та національна стратегія. Протидія гібридним загрозам та ведення гібридної війни як частина національної стратегії держави. Захист критичної інфраструктури. Вибудовування національної стійкості до гібридних загроз: заходи пом'якшення наслідків.

Ризики переростання гібридних загроз у військові конфлікти. Розмивання цивільного та військового спектрів маніпулювання інформацією з боку сучасних гібридних технологій. Гібресія.

Тема 2. Стратегія НАТО щодо протидії гібридним загрозам

Концептуальні підходи НАТО та ЄС до забезпечення стійкості держави і суспільства у сфері національної безпеки. Шляхи пом'якшення та протидії нинішнім та майбутнім гібридним

загрозам через нові технології, як от штучний інтелект, а також через освіту та розробку навчального плану «Протидії Гібридним Загрозам». Питання гібридних загроз і соціальної безпеки у програмі НАТО «Партнерство заради миру» і Консорціуму оборонних академій та дослідницьких інституцій НАТО. Україна-НАТО: спільна невійськова співпраця у протидії гібридній війні.

Тема 3. Підходи до гібридних загроз в ЄС.

Головні напрямки протидії гібридним загрозам та підвищення стійкості країн-членів ЄС до такого роду викликів. Законодавство ЄС щодо протидії гібридним загрозам. Стратегічні комунікації ЄС у контексті протидії пропаганді кібернетичним атакам, втручання у вибори, кампаніям дезінформації у соціальних медіа. Викриття російської дезінформації та пропаганди. Моніторинг джерел фінансування антиєвропейської пропаганди.

Боротьба з інформаційними війнами ІДІЛ, дезінформацією та радикалізацією. Організації з питань стратегічних комунікацій та протидії гібридним загрозам. Стратегія ЄС з протидії пропаганді. Стратегічний порядок денний ЄС на 2019-2024 роки.

Тема 4. Досвід країн Східного Партнерства у розбудові державних можливостей протидії гібридним загрозам.

Регіональні тенденції розвитку гібридних загроз. Посилення протидії гібридним загрозам у Польщі. Балтійський фронт протидії гібридній агресії. Гібридна війна: уроки Грузії для України. Молдова у протидії гібридній агресії Росії.

Інтеграційна гібридність відносин Білорусі та Росії.

Змістовний модуль 2. Гібридні загрози Україні і суспільна безпека

Тема 5. Гібридна війна Росії – загрози нового типу.

Російська гібридна загроза безпеці українського суспільства Інформаційна сфера – ключовий вимір гібридної війни. Прогресуюча гібресія Росії. Актуальні гібридні загрози безпеці України

Тема 6. Система безпеки України напередодні російської агресії.

Ефективність державного гарантування безпеки українського суспільства від агресії з боку РФ. Воєнна організація України до 2014 р. Правоохоронна сфера України до 2014 р. Україно-російські відносини щодо енергоносіїв. Економічні та бізнес-зв'язки України і РФ. Проблеми фундаментальних прав людини і суспільства. Система політичних сил України як чинник гібридної війни.

Інформаційна безпека. Кіберпростір як поле війни. Захист історії та історичної пам'яті України.

Тема 7. Державні можливості безпеки України: сучасний стан

Слабкі місця державного безпекового механізму. Повільні зміни у створенні системи оборони держави. Нові функції правоохоронців у сучасних умовах. Енергетична залежність України. Важка переорієнтація з російського ринку.

Тема 8. Забезпечення суспільної безпеки України від гібридних загроз у політико-інформаційній сфері на сучасному етапі.

Інформаційна політика України. Недоліки і досягнення у кіберсфері. Права людини, міжетнічні і міжконфесійні відносини в Україні. Політичні партії України як нестійка основа політичної системи. Політика виправлення історичної пам'яті як протидія гібресії.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин для денної форми навчання	Кількість годин для заочної форми навчання
1	Міжнародний досвід протидії гібридним загрозам. Поняття гібресії.	л / пр / срс	2 / 4 / 8	1 / 1 / 14
2	Стратегія НАТО щодо протидії гібридним загрозам	л / пр / срс	2 / 4 / 8	1 / 1 / 14

3	<i>Підходи до гібридних загроз в ЄС</i>	<i>л / нр / срс</i>	<i>2 / 4 / 10</i>	<i>0 / 1 / 14</i>
4	<i>Досвід країн Східного Партнерства у розбудові державних можливостей протидії гібридним загрозам</i>	<i>л / нр / срс</i>	<i>0 / 2 / 10</i>	<i>0 / 1 / 14</i>
Модульний контроль				
5	<i>Гібридна війна Росії – загрози нового типу.</i>	<i>л / нр / срс</i>	<i>2 / 4 / 10</i>	<i>1 / 0 / 14</i>
6	<i>Система безпеки України напередодні російської агресії.</i>	<i>л / нр / срс</i>	<i>2 / 4 / 10</i>	<i>0 / 1 / 14</i>
7	<i>Державні можливості безпеки України: сучасний стан</i>	<i>л / нр / срс</i>	<i>2 / 4 / 10</i>	<i>0 / 0 / 14</i>
8	<i>Забезпечення суспільної безпеки України від гібридних загроз у політико-інформаційній сфері на сучасному етапі</i>	<i>л / нр / срс</i>	<i>2 / 4 / 10</i>	<i>1 / 1 / 12</i>

Модульний контроль

Підсумковий контроль

Екзамен

8. Самостійна робота

Самостійна робота – це вид розумової діяльності, за якої студент самостійно (без сторонньої допомоги) опрацьовує в кожному змістовному модулі перелік тем (на основі опрацювання інформаційних джерел веде пошук відповідей на актуальні питання, вирішує практичні питання, складає тести, вирішує задачу або ситуаційну вправу, виконує інші завдання на основі знань, отриманих з підручників, книг, лекцій, практичних занять). Головною метою самостійної роботи є формування самостійності суб'єкта, що вчиться, формування його вмінь, знань і навичок.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Гібридні загрози і суспільна безпека» виокремлено такі види самостійного навчання студента:

- 1) відпрацювання тем лекцій та практичних занять, виконання практичних робіт;*
- 2) підготовка доповідей, презентація результатів власних досліджень та проекту;*
- 3) підготовка до модульного контролю та екзамену;*
- 4) робота з інформаційними джерелами та ін.*

Кожен із зазначених видів потребує від студентів наполегливої самостійної праці. Насамперед, потрібно, щоб кожен студент у процесі навчання дотримувався гігієни розумової праці. Викладач дисципліни на початку вивчення дисципліни проводить настановне заняття, особливо зі студентами, які оформили індивідуальний графік навчання.

Здійснюється самостійна робота безпосередньо через зміст і методи всіх видів навчальних занять. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від аудиторних навчальних занять час. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів, регламентується робочим навчальним планом.

Завдання до самостійної роботи мають унеможливити механічне заучування студентами фактичного матеріалу або поверхове знайомство з явищами та процесами. Для отримання позитивної оцінки студент повинен не просто продемонструвати володіння певним обсягом знань, а й уміти розв'язувати певні елементи наукових проблем, аналізувати та систематизувати отримані дані, знаходити оригінальні рішення на підставі самостійно здобутої інформації, формулювати й відстоювати власну точку зору. Йдеться, передусім, про самостійне опрацювання навчальної, наукової та довідкової літератури. Рекомендованим елементом цієї роботи студентів є ведення записів (допускається й електронний варіант або презентація). Такий підхід сприяє кращому засвоєнню фактичного матеріалу, дає можливість зберегти його в зручному для використання вигляді. Рівень виконання студентом самостійної роботи враховується при виставленні підсумкової оцінки за змістовими модулями навчальної

дисципліни.

Студенти мають змогу отримати завдання та завантажити свої напрацювання в систему дистанційного навчання (moodle) НУ «Запорізька політехніка» (<https://moodle.zp.edu.ua/>).

Теми	Кількість годин для денної форми навчання	Кількість годин для заочної форми навчання
Тема 1. Міжнародний досвід протидії гібридним загрозам. Поняття гібресії.	8	14
Тема 2. Стратегія НАТО щодо протидії гібридним загрозам	8	14
Тема 3. Підходи до гібридних загроз в ЄС	10	14
Тема 4. Досвід країн Східного Партнерства у розбудові державних можливостей протидії гібридним загрозам.	10	14
Тема 5. Гібридна війна Росії – загрози нового типу.	10	14
Тема 6. Система безпеки України напередодні російської агресії.	10	14
Тема 7. Державні можливості безпеки України: сучасний стан	10	14
Тема 8. Забезпечення суспільної безпеки України від гібридних загроз у політико-інформаційній сфері на сучасному етапі	10	12
Разом	76	110

Консультативна допомога студенту надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і студента за графіком консультацій <https://zp.edu.ua/kafedra-zagalnopravovuyh-ta-politychnyh-nauk/>;
- листування за допомогою електронної пошти kafedra_zpn@zp.edu.ua (у форматі 24/7);
- відеозустріч, аудіоспілкування або чат консультації (за графіком консультацій викладача).

9. Система та критерії оцінювання курсу

Зведена таблиця набору балів за семестр

Бали за навчальний семестр	Розподіл балів за змістовними модулями	
	1 зміст. модуль (максимум балів)	2 зміст. модуль (максимум балів)
Поточний контроль	60	60
Модульний контроль (МК)	40	40
Всього по змістовним модулям 1 та 2	100	100
Всього за вивчення дисципліни	100 (ЗМ1 + ЗМ2 / 2)	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
85-89	добре	
75-84		
70-74		
60-69	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	--	---

10. Політика курсу

Політика відвідування аудиторних занять (особиста присутність студента). Відвідування занять є обов'язковим компонентом в системі вивчення курсу, набуття загальних та фахових компетентностей (відвідування лекцій та практичних занять). Самостійну роботу студент виконує у системі дистанційного навчання (<https://moodle.zp.edu.ua/>). За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інше) аудиторні види занять та завдань також можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання.

Політика дедлайнів. Студент зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) студент має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни.

Політика академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у проектних завданнях.

Політика дотримання прав та обов'язків студентів. Права і обов'язки студентів відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protsesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і студентом в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».